

7.5.2008

YLEISOHJE TUBERKULOOSIPOTILAAN VALVOTUSTA HOIDOSTA (Directly observed treatment, DOT)

Tuberkuloosihoidon onnistuminen on erittäin tärkeää, jotta potilas paranee eikä levitä tautia. Potilaalla on oikeus mahdollisimman hyvään hoitoon. Lääkehoidon toteuttaminen on vaativaa sekä potilaalle että häntä hoitavalle yksikölle ja hoidon onnistuminen edellyttää hyvää yhteistyötä ja sujuvaa tiedon kulkua monen eri toimijatahon kesken.

MIKSI DOT JA MITÄ SE TARKOITTAÄ?

DOT:n avulla varmistetaan lääkehoidon toteutuminen ja siten potilaan parantuminen sekä ehkäistään lääkeresistenssin syntyä, taudin leviämistä ja taudin uusiutumista. DOT tarkoittaa, että työntekijä tai joku siihen koulutettu henkilö on paikalla ja katsoo, kun potilas **nielee** jokaisen lääkeannoksensa. Valvottu lääkehoito on **hoitotoimenpide** eikä epäily potilaan luotettavuudesta. Potilaan valvottu lääkehoito siirretään sairaalasta avohoitoon, kun potilas ei enää tartuta ja käytännön toteutus on sovittu kaikkien toimijoiden kesken.

KENELLE SE ON TARKOITETTU?

Valvottua lääkehoitoa suositellaan kaikille tuberkuloosihoidoa saaville potilaille. Jos tämä ei ole mahdollista, se on aina tarpeen järjestää

- päihdeongelmaisille, sosiaalisesti syrjäytyneille
- huonokuntoisille
- muistamattomille ja iäkkäille henkilöille
- lapsille ja nuorille
- henkilöille, joilla on erilainen kieli- ja kulttuuritausta
- henkilöille, joilla on aikaisemmin ollut ongelmia lääkehoidon noudattamisessa
- potilaille, joilla on mielenterveysongelmia
- lääkeresistenttiä tuberkuloosia sairastaville

MITÄ VALVOTTUUN HOITOON SISÄLTYY?

- lääkehoidon opettaminen potilaalle ja hoidosta vastaaville sillä kielellä, jota potilas ymmärtää
- potilaan motivointi ja tukeminen hoidon aikana
- selvitetään, että lääkehoidon tulee toteutua päivittäin
- voinnin seuranta
- lääkehoidon haittavaikutusten seuranta
- lääkityksen tarkistaminen (oikeat lääkkeet ja annokset)
- lääkkeiden nielemisen valvonta ja kirjaaminen seurantakorttiin
- sairaalan seurantakäynneistä muistuttaminen
- säännöllinen yhteydenpito sairaalan hoidosta vastuussa olevien työntekijöiden kanssa
- yhteydenpito potilaan hoitoa tukeviin tahoihin (sosiaalisektori, mielenterveystoimisto jne)

MISSÄ SE TOTEUTETAAN?

Valvottu lääkehoito tulisi järjestää sovitusti potilaan kanssa ja tehdä se sekä potilaalle että hoidon järjestäjälle mahdollisimman helpoksi. Lääkehoito voidaan toteuttaa esimerkiksi terveyskeskuksessa, vastaanottokeskuksessa, potilaan kotona, työpaikalla, koulussa, vankilassa, yömajassa, turvakodissa, tai muussa sovitussa paikassa. Esimerkiksi kodittomien potilaiden kohdalla DOT voidaan toteuttaa vaikka puistossa.

VALVOTUN HOIDON ONGELMAT

On tärkeää, että lääkitykseen ei tule useita tai pitkiä taukoja. Mikäli näin käy, on vaarana, että potilas tulee uudelleen tartuttavaksi tai tauti muuttuu lääkelle vastustuskykyiseksi ja potilaan parantuminen pitkittyy.

Mitä tehdä, jos potilas **ei ole sovitulla paikalla saamassa lääkkeitään kahtena peräkkäisenä kertana?** Yleensä toimitaan seuraavassa järjestyksessä:

DOT:sta vastaava henkilö

- ilmoittaa tilanteesta erikoissairaanhoidon hoitavaan yksikköön sovitulle vastuuhenkilölle
- ottaa potilaaseen yhteyttä puhelimitse
- käy potilaan kotona tai tiedossa olevassa oleskelupaikassa
- ottaa yhteyttä omaisiin tai tiedossa olevaan ystävään tai tukihenkilöön

Mikäli potilasta ei tavoiteta, erikoissairaanhoidon hoitava yksikkö

- ottaa yhteyttä tartuntataudeista vastaavaan henkilöön sekä sosiaaliviranomaisiin
- viimeisenä keinona on pakkohoidon järjestäminen